

Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 12, Sayı: 75, Nisan 2025, s. 1-16

ISSN: 2149-0821 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/SOBIDER.81544>

Doç. Dr. Yunus KARA

Sinop Üniversitesi, kara.yunus93@gmail.com

Orcid Id: <https://orcid.org/0000-0002-7812-5845>

Prof. Dr. Veli DUYAN

Ankara Üniversitesi, vduyan@health.ankara.edu.tr

Orcid Id: <https://orcid.org/0000-0003-4316-5756>

Müfit CEBECİBAŞI

mcebecibasi@gmail.com

Orcid Id: <https://orcid.org/0000-0002-1900-7646>

SEKS OYUNCAKLARINA YÖNELİK ALGILAR ÖLÇEĞİ'NİN GELİŞTİRİLMESİ VE PSİKOMETRİK ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ

Özet

Bu çalışmada, bireylerin seks oyuncaklarına yönelik algılarını ölçmeye yönelik özgün bir ölçek geliştirilmiş ve bu ölçeğin psikometrik özellikleri incelenmiştir. Ölçek geliştirme süreci, literatüre dayalı kapsamlı bir taramayla başlamış; bireysel ve toplumsal düzeyde seks oyuncaklarına ilişkin algıları yansıtabilecek şekilde 41 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuştur. İçerik geçerliliğini sağlamak amacıyla uzman görüşlerine başvurulmuş ve kapsam yetersizliği nedeniyle 15 madde ölçekten çıkarılmıştır. Bu doğrultuda, ön deneme formu 26 maddeden oluşmuştur. Yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla, 510 katılımcıdan elde edilen verilerle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmıştır. AFA sonucunda, 14 madde analiz dışı bırakılmış ve ölçek, iki alt boyuttan oluşan 12 maddelik bir yapıya kavuşmuştur. Elde edilen bu yapı, 155 kişilik farklı bir örneklem grubuyla gerçekleştirilen Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile test edilmiş ve iki faktörlü yapının istatistiksel olarak anlamlı ve yeterli uyum indekslerine sahip olduğu görülmüştür. Ölçeğin güvenilirliği iç tutarlılık katsayısı ile değerlendirilmiş; toplam ölçek için Cronbach's Alpha katsayısı .82 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç, ölçeğin yeterli düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu ve güvenilir ölçümler sunduğunu göstermektedir. Sonuç olarak, geliştirilen Seks Oyuncaklarına Yönelik

Algılar Ölçeği; geçerli, güvenilir ve psikometrik açıdan güçlü bir ölçme aracı olarak değerlendirilmiştir. Ölçeğin, cinsellik alanında yapılacak araştırmalarda bireylerin seks oyuncaklarına ilişkin algılarını nesnel biçimde ölçmek amacıyla kullanılabileceği öngörülmektedir.

Anahtar kelimeler: Algı, Cinsellik, Cinsel sağlık, Ölçek geliştirme, Seks oyuncakları

DEVELOPMENT OF THE PERCEPTIONS TOWARD SEX TOYS SCALE AND DETERMINATION OF ITS PSYCHOMETRIC PROPERTIES

Abstract

In this study, a novel scale was developed to measure individuals' perceptions of sex toys, and the psychometric properties of the scale were examined. The scale development process began with a comprehensive literature review, resulting in an initial item pool of 41 statements designed to reflect both individual and societal perceptions of sex toys. To ensure content validity, expert opinions were sought, and 15 items were removed due to insufficient conceptual relevance. Consequently, a preliminary version of the scale consisting of 26 items was created. To assess construct validity, Exploratory Factor Analysis (EFA) was conducted using data collected from 510 participants. As a result of the EFA, 14 items were excluded due to low factor loadings or conceptual misalignment, and the scale was reduced to a 12-item structure encompassing two subdimensions. This two-factor structure was further tested through Confirmatory Factor Analysis (CFA) conducted with an independent sample of 155 participants. The CFA results indicated that the two-factor model was statistically significant and demonstrated acceptable fit indices. The reliability of the scale was assessed using internal consistency analysis, and the Cronbach's Alpha coefficient was calculated as .82 for the entire scale. This value suggests that the scale has a satisfactory level of internal consistency and provides reliable measurements. In conclusion, the Perceptions Toward Sex Toys Scale was found to be a valid, reliable, and psychometrically sound instrument. It is anticipated that this scale can be used as an objective tool in sexuality-related research to assess individuals' perceptions of sex toys.

Keywords: Perception, Sexuality, Sexual health, Scale development, Sex toys

1. GİRİŞ

Seks oyuncakları, dünyanın birçok yerinde tartışmalı bir konu olmaya devam etmektedir. Bunun en temel nedeni, cinselliğin pek çok kültürde hala bir tabu olarak görülmesidir. Ancak seks oyuncakları, yetişkinlerin cinsel kimliklerini kabul etmelerine ve keşfetmelerine yardımcı olabilir (Döring ve Pöschl, 2019). Seks oyuncaklarının kullanım nedenlerini anlamak için, çocukluk ve yetişkinlik döneminde oyuncak kullanımını başlatan arka plan süreçlerini ve nesiller arası aktarımı incelemek gereklidir. Oyuncaklar, bireyin kendini ve çevresini keşfetmesine yardımcı olan gelişimsel araçlardır. Bu bağlamda, oyuncakların kullanımını anlamada eğlence, oyun ve gelişim önemli kavramlardır. Oyuncaklar; kişilik gelişimi, sosyal gelişim, bilişsel gelişim ve yaratıcılığı destekleyen unsurlar arasında yer almaktadır (Goldstein, 2003).

Cinsellik eğitimi bağlamında, seks oyuncakları bireysel gelişim süreçlerinde önemli bir role sahiptir. Dildo, vibratör ve penis halkası gibi seks oyuncakları, güvenli cinsel ilişki, korunmalı cinsellik uygulamaları ve cinsellikle ilgili diğer konularda bilinçlenmeyi destekleyerek, cinsellik, evlilik ve üreme süreçlerine katkı sağlayabilmektedir (Herbenick ve ark., 2009). Seks oyuncaklarını kullanma nedenleri bireyler arasında farklılık gösterebilmekte, bu oyuncakların kullanım nedenleri arasında; tıbbi gereklilikler (ereksiyon sorunu, vajinal kuruluk vd.), cinsel haz arayışı, orgazm, duygusal veya gelişimsel doyum ve bireysel zevk yer almaktadır (Fahs ve Swank, 2013).

Seks oyuncakları; dildolar, vibratörler, penis halkaları, kayganlaştırıcılar, anal ve oral toplar, bağlama setleri ve kelepçeler gibi, insanın cinsel haz almasını kolaylaştırmak için üretilmiş ürünlerdir. Seks oyuncaklarının satın alınması, cinsel tüketim davranışları çerçevesinde ele alınmaktadır. Bu tüketim türü; erotik tüketim (Walther ve Schouten, 2016), cinselliğe yönelik tüketim (Gould, 1991) ve cinsellikle ilişkili tüketici davranışı (Gould, 1992) gibi farklı kavramlarla açıklanmaktadır. Cinsellikle ilişkili tüketim biçimleri üzerine çeşitli araştırmalar yapılmış olsa da Gould (1995), doğrudan seks oyuncaklarına yönelik algılara dair bilgilerin oldukça sınırlı olduğunu belirtmektedir. Seks oyuncakları sektörü giderek büyüyen bir endüstri haline gelmiştir ve birçok ülkede yapılan araştırmalar, yetişkin nüfusun yaklaşık yarısının seks oyuncakları kullandığını göstermektedir (Herbenick ve ark., 2009; Kontula, 2009; Reece ve ark., 2009). Ancak seks oyuncaklarıyla ilgili tüketicilerin algılarına yönelik araştırmalar oldukça sınırlıdır (Daneback ve ark., 2011; Walther ve Schouten, 2016) ve daha çok toplumsal cinsiyet ve kültürel çalışmalar kapsamında ele alınmaktadır (Attwood, 2005; Crewe ve Martin, 2017; Martin, 2016; Smith, 2007; Wood, 2015).

Seks oyuncakları, bireylerin temel cinsel ihtiyaçlarını karşılamamanın ötesinde; aşk, yakınlık ve kendini gerçekleştirme gibi daha karmaşık gereksinimlere de hitap etmektedir (Maslow, 1970, s. 35-36). Ancak, bu ürünlere erişim birçok birey için kolay değildir. Seks oyuncaklarının tabu olarak görülmesi ve toplumdaki olumsuz yargılar nedeniyle, birçok birey bu tür ürünleri fiziksel mağazalardan almak yerine, çevrimiçi alışveriş platformlarını tercih etmektedir (Kent & Brown, 2006). Seks oyuncakları genellikle kadınlar ve erkekler için üretilmiş gibi kategorize edilse de bu durum ikili cinsiyet sistemine uymayan bireyler için dışlayıcı olabilmektedir. Son yıllarda, seks oyuncaklarının toplumsal cinsiyet normlarına göre tasarlanmaması gerektiği yönünde tartışmalar artmaktadır. Seks oyuncaklarının cinsiyetlendirilmesi, non-binary ya da queer bireylerin deneyimlerini dışlayıcı hale getirerek, bu oyunculardan alınan hazzı kısıtlayabilmektedir (Chatel, 2019).

Avrupa ve Amerika'da seks oyuncaklarına yönelik tutumlar, geçmiş yıllara kıyasla daha olumlu hale gelmiş ve bu oyuncakların yaygınlaşmasıyla, satın almaya dair engeller büyük ölçüde azalmıştır. Seks oyuncakları, artık niş bir pazardan çıkıp ana akım tüketici ürünleri arasında yer almaya başlamıştır. Günümüzde seks oyuncakları; eczaneler, seks mağazaları ve Amazon gibi çevrimiçi platformlar üzerinden kolaylıkla satın alınabilmektedir. Türkiye'de ise seks oyuncaklarına yönelik algılar farklılık göstermekle birlikte, Osmanlı döneminde dahi seks oyuncaklarının kullanıldığına dair kayıtlar mevcuttur (Acarer, 2014). Örneğin, Osmanlı döneminde Kapalıçarşı'da üretilen ve cilalanmış ahşaptan yapılan, deri kaplama "zıbık" adı verilen bir seks oyuncuğunun olduğu bilinmektedir.

Teknolojik gelişmeler ve kültürel kabullerin değişmesiyle birlikte, seks oyuncaklarına olan talep artmıştır. Çevrimiçi alışverişin yaygınlaşması, bireylerin anonim bir şekilde seks

oyuncakları satın almasını kolaylaştırırken (Talvio, 2011), üretim teknolojilerindeki gelişmeler daha kaliteli ve ergonomik ürünlerin tasarlanmasına olanak sağlamıştır (Attwood, 2005; Eaglin ve Bardzell, 2011). Amerika, Almanya, Avustralya ve Çin gibi ülkelerde seks oyuncaklarının kullanım yaygınlığına ve bu oyuncaklara yönelik tutumlara dair ulusal örneklemeler üzerinden çeşitli ampirik araştırmalar yürütülmüştür (Döring ve Poeschl, 2019; Jing ve ark., 2017; Hensel ve ark., 2015; Richters ve ark., 2014; Rosenberger ve ark., 2012). Ancak ülkemizde, özellikle seks oyuncaklarına yönelik algıların henüz yeterince incelenmediği görülmektedir. Cinsellik, Türkiye’de hâlâ birçok kültürel, dini ve ahlaki norm çerçevesinde şekillenen, açıkça konuşulması çoğu zaman tabu olarak görülen bir konu olagelmıştır. Bu durum, bireylerin cinsel yaşamlarına dair tutumlarını araştırmayı zorlaştırdığı gibi, seks oyuncaklarına yönelik toplumsal algının bilimsel olarak incelenmesini de kısıtlamaktadır. Ayrıca, Türkiye’de cinselliğin büyük ölçüde heteronormatif ve evlilik merkezli bir çerçevede ele alınması, bireylerin cinsel haz, cinsel sağlık ve cinsel tatmine yönelik yaklaşımlarının araştırılmasını daha da sınırlı hale getirmektedir.

Seks oyuncaklarıyla ilgili uluslararası araştırmalar, bireylerin bu ürünlere yönelik tutumlarının; toplumsal cinsiyet, cinsel yönelim, yaş, eğitim düzeyi, ilişki durumu ve kültürel normlar gibi çeşitli değişkenlerden etkilendiğini göstermektedir (Döring ve Poeschl, 2019; Hensel ve ark., 2015). Ancak Türkiye’de, seks oyuncaklarına yönelik algıları, kullanım motivasyonlarını ve toplumsal tutumları kapsamlı bir şekilde inceleyen ampirik çalışmaların neredeyse yok denecek kadar az olduğu görülmektedir. Bu konudaki eksiklik, yalnızca bireysel cinsel pratiklere dair akademik bilgi üretimini sınırlamakla kalmamakta, aynı zamanda cinsel sağlık, toplumsal cinsiyet çalışmaları ve tüketici davranışları alanlarında da önemli bir boşluk yaratmaktadır. Bu bağlamda, Türkiye’de seks oyuncaklarına yönelik algıların incelenmesi için bir ölçek geliştirmeyi amaçlayan bu çalışmanın önemi büyüktür. Öncelikle, bireylerin seks oyuncaklarına yönelik algılarının anlaşılması, cinsel sağlık politikalarının geliştirilmesine katkı sağlayabilir. Örneğin, cinsel sağlık ve eğitim programlarında seks oyuncaklarının güvenli kullanımıyla ilgili bilgilendirici içeriklere yer verilmesi, bireylerin cinsel iyi oluşunu artırabilir. Ayrıca, seks oyuncakları sektörü, küresel ölçekte hızla büyüyen bir pazar haline gelmiş olmasına rağmen, Türkiye’de bu alandaki tüketici davranışlarını analiz eden bilimsel çalışmaların eksikliği de dikkat çekicidir. Bu durum hem akademik alanda hem de sektör bazında önemli bir araştırma ihtiyacını ortaya koymaktadır.

Bu araştırma kapsamında geliştirilen Seks Oyuncaklarına Yönelik Algılar Ölçeği, Türkiye bağlamında bireylerin seks oyuncaklarına yönelik algılarını ölçebilecek ilk geçerli ve güvenilir ölçeklerden biri olmayı amaçlamaktadır. Çalışmanın bulgularının, cinsel sağlık ve toplumsal cinsiyet alanındaki araştırmalara katkı sağlaması ve seks oyuncaklarına yönelik toplumsal algının daha iyi anlaşılmasına yardımcı olması beklenmektedir. Ayrıca, elde edilen veriler, ilerleyen çalışmalarda cinsellikle ilişkili tüketici davranışlarının daha kapsamlı bir şekilde ele alınmasına ve kültürel bağlamda seks oyuncaklarına yönelik algıların nasıl şekillendiğinin anlaşılmasına önemli bir zemin sunacaktır.

2. YÖNTEM

Bu araştırma kapsamında; araştırma modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması, analizi ve yorumlanması ile ilgili bilgi, tespit, değerlendirme ve yorumlar aşağıda yer almaktadır. Seks oyuncaklarına yönelik algıların değerlendirilmesine dayanan bir ölçek geliştirmeyi amaçlayan bu çalışma betimsel bir çalışmadır.

2.1. Seks Oyuncaklarına Yönelik Algılar Ölçeğinin Gelişim Süreci

Ölçek geliştirme süreci sistematik bir süreçtir ve izlenmesi gereken belirli aşamalar vardır. Bu çalışmada, literatürde birçok farklı araştırmacı tarafından gözden geçirilen sürecin bu sırası takip edilmeye çalışılmıştır (Cohen ve Swerdlik, 2013; Crocker ve Algina, 1986; DeVellis, 2014). Bahsi geçen aşamaların takip edilmesi, nitelikli bir ölçme aracının elde edilmesi açısından önemlidir. Bu aşamalar aşağıda listelenmiştir:

Geliştirilecek ölçeğin amacının, psikolojik özelliğinin/kavramının ve hedef kitlesinin tanımlanması. Bu ölçek, yetişkinlerin seks oyuncaklarına yönelik algılarını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Cinsel tutumlar, mahremiyet, haz ve toplumsal normlar gibi psikolojik kavramlarla ilişkilidir. Ölçek, yetişkin bireyler ve ruh sağlığı profesyonelleri başta olmak üzere geniş bir hedef kitleye yönelik olarak geliştirilmiştir.

Ölçeğin kapsamının/içeriğinin belirlenmesi ve madde havuzunun oluşturulması. İlk olarak ölçek için literatür taraması yapılmıştır. Literatür taraması sonucunda 41 maddeden oluşan bir taslak madde havuzu oluşturulmuştur. Bu madde havuzunun oluşturulmasında özellikle önemli bir kaynak olan Tüketicilerin Seks Oyuncakları Satın Alma Niyetleri Anketi'nden yararlanılmıştır. Anketi geliştiren araştırmacı Elina Jarvinen ile iletişime geçilmiştir ve ankette yer alan maddelerin kullanılması için yazılı izin alınmıştır.

Ankara Üniversitesi İnsan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 06.03.2025 tarihli ve İ02-173-25 karar numaralı etik onay alınmıştır. Katılımcılardan bilgilendirilmiş onam da çevrimiçi formlar aracılığıyla alınmıştır.

Jarvinen (2017) tarafından geliştirilen Tüketicilerin Seks Oyuncakları Satın Alma Niyetleri Anketi, bireylerin seks oyuncaklarına yönelik algılarını, kullanım sıklıklarını, satın alma eğilimlerini ve çevresel faktörlerin kararlarını nasıl etkilediğini ölçmeyi amaçlamaktadır. Ankete katılım için seks oyuncaklarını satın alma veya kullanma deneyimine sahip olunması gerekmemektedir. Sorular, bireylerin seks oyuncaklarına yönelik merak seviyelerini, bilgi düzeylerini ve fiziksel temas konusundaki rahatlıklarını değerlendirmektedir. Ayrıca, seks oyuncaklarının satın alınma sıklığı, kaynakları ve hediye olarak alınma durumları da ele alınmaktadır.

Anket, seks oyuncakları kullanımının bireyler için taşıdığı anlamları ve bu oyuncaklara yönelik tutumları detaylı bir şekilde ölçmektedir. Katılımcılardan, belirli ifadeleri 1'den 7'ye kadar derecelendirmeleri beklenmektedir. Bu ölçek, seks oyuncakları kullanımını kötüden iyiye, eğlencesizden eğlenceliye, işe yaramazdan faydalıya ve istenmeyenden arzu edilene kadar geniş bir yelpazede değerlendirmektedir.

Anketin ilerleyen bölümleri, katılımcıların önlerindeki altı ay boyunca seks oyuncakları satın alma ve kullanma olasılıklarını belirlemeye yöneliktir. Seks oyuncaklarının kişisel ve ilişkisel faydaları, cinsel yaşam üzerindeki etkileri, kullanımının getirebileceği olumlu ve

olumsuz sonuçlar detaylandırılmaktadır. Ayrıca, katılımcılardan, seks oyuncaklarıyla ilgili en önemli üç ifadeyi seçmeleri istenerek bireysel önceliklerini ortaya koymaları beklenmektedir.

Toplumsal etkiler ve sosyal normlar da anketin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Katılımcılara, kendileri için önemli olan kişilerin seks oyuncakları kullanımı ve satın alma konusundaki tutumları sorulmaktadır. Arkadaşlar, aile üyeleri, partnerler ve sağlık profesyonelleri gibi çeşitli grupların görüşlerinin bireylerin kararlarını nasıl etkilediği incelenmektedir.

Son olarak, seks oyuncaklarının satın alınmasını kolaylaştıran veya zorlaştıran faktörler değerlendirilmektedir. Finansal durum, anonimlik, arkadaşların önerileri, hediyeler ve teslimat seçenekleri gibi unsurların bireylerin satın alma kararları üzerindeki etkisi analiz edilmektedir.

Tüketicilerin Seks Oyuncakları Satın Alma Niyetleri Anketi, seks oyuncaklarına dair bireysel tutumları ve sosyal dinamikleri anlamaya yönelik kapsamlı bir araştırma aracıdır. Anket verileri, bireylerin seks oyuncaklarına yönelik tutumlarını anlamlandırmak, olası engelleri ve motivasyonları belirlemek amacıyla kullanılabilir.

Madde havuzu hakkında uzman görüşünün alınması. Geliştirilmek istenen ölçme aracının içerik geçerliğinin olup olmadığının tespiti için alanında uzman iki uzmana danışılmış, dil geçerliliği için ise Türkçe ve dil bilgisi (yazılı anlatım) konularında üç uzmana danışılmış; uzman önerileri ve değerlendirmeleri doğrultusunda uygun olmayan maddeler havuzdan çıkarılmış ve/veya gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

Madde puanlama yönteminin belirlenmesi. Maddelerin analize dahil edilebilmesi için "Kesinlikle Katılıyorum" seçeneği 5 puan, "Kesinlikle Katılmıyorum" seçeneği ise 1 puan olarak derecelendirilmiştir.

Ölçeğin, belirlenen hedef gruptan seçilen bir çalışma grubu üzerinde uygulanması. Ölçeğin psikometrik özelliklerini belirlemek amacıyla hazırlanan ölçek, 510 bireyden oluşan birinci çalışma grubuna uygulanmıştır. Ölçeğin uygulanmasını takiben açıklayıcı faktör analizi yapılmış ve iki faktörlü 12 maddelik nihai ölçek elde edilmiştir.

Ölçeğin belirlenen yapısının onaylanıp onaylanmadığının belirlenmesi. Açıklayıcı faktör analizi sonucunda belirlenen 12 maddeden oluşan iki faktörlü yapının doğrulanıp doğrulanmadığını belirlemek amacıyla ölçek 155 kişiden oluşan farklı bir gruba uygulanmıştır. Uygulama sonrasında doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır.

2.2. Çalışma Grupları

Araştırmada çalışmaya gönüllü olarak katılan katılımcılara sosyal medya platformları ve bu platformlarda yer alan gruplar üzerinden yapılan duyurular ve davetler aracılığıyla ulaşılmıştır. Bu araştırma ile gerçekleştirilen ölçek geliştirme çalışması, farklı cinsiyet kimliklerinden ve cinsel yönelimlerden oluşan iki farklı çalışma grubu ile gerçekleştirilmiştir.

Çalışma Grubu 1 (Açıklayıcı Faktör Analizi ve Güvenirlilik Hesaplama Grubu): Ölçeğin psikometrik özelliklerini, yapı geçerliğini ve iç tutarlılığını belirlemek amacıyla ölçeğin taslak/deneme formunun uygulandığı katılımcı grubudur. Grup, 184 kadın, 144 erkek, 55 non-binary, 45 trans erkek, 82 trans kadın olmak üzere 510 katılımcıdan oluşmaktadır. Grupta yer alan 510 kişinin 97'si heteroseksüel, 117'si gey, 142'si lezbiyen, 90'ı biseksüel, 22'si panseksüel, 42'si aseksüeldir. Grubun yaş ortalaması ise 32.78 olarak belirlenmiştir.

Çalışma Grubu II (Doğrulamalı Faktör Analizi Grubu): Açıklayıcı faktör analizi sonucunda ortaya çıkan Seks Oyuncaklarına Yönelik Algılar Ölçeği'nin iki faktörlü yapısının doğrulanıp doğrulanmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen doğrulamalı faktör analizi için verilerin toplandığı gruptur. Bu grupta toplam 155 katılımcı yer almıştır.

Bu çalışmada, katılımcılar kartopu örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Kartopu örnekleme, başlangıçta belirli bir grup katılımcının seçilip, bu katılımcıların diğer potansiyel katılımcılara yönlendirilmesiyle ilerleyen bir örnekleme tekniğidir. Bu yöntem, araştırmacının erişmesinin güç olduğu ya da spesifik bir grup oluşturan katılımcılara ulaşmayı hedeflediği durumlarda sıklıkla tercih edilmektedir (Sadler ve ark., 2010). Kartopu örnekleme, bu bağlamda, araştırmacıların hedef gruba ulaşmada karşılaştıkları erişim zorluklarını aşmalarına yardımcı olur. Bu örnekleme tekniği, katılımcılara dair belirli özelliklere sahip bireylere ulaşmanın en etkili yollarından biridir. Bu bakımdan bu çalışmanın çalışma grupları, tesadüfi olmayan örnekleme tekniklerinden biri olan kartopu örnekleme bağlamında değerlendirilebilir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu. Katılımcılar hakkında sosyo-demografik bilgi toplamak için araştırmacılar tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Bu form ile katılımcıların yaş, cinsiyet kimliği, cinsel yönelim gibi bilgilerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Seks Oyuncaklarına Yönelik Algılar Ölçeği. Araştırmacılar tarafından geliştirilen Seks Oyuncaklarına Yönelik Algılar Ölçeği, uzman görüşleri ve analizleri çerçevesinde 41 maddeden, 12 maddeye indirilerek ölçeklendirilmiştir.

Bu çalışmada geliştirilen ve veri toplama amacıyla kullanılan ölçme aracının adı “Seks Oyuncaklarına Yönelik Algılar Ölçeği (SOYAÖ)” olarak adlandırılmıştır.

Ölçek, ihtiyaç analizi çalışmasında elde edilen verilere dayanarak, literatür taraması yapılmış ve ilgili alanda çalışan beş uzmandan alınan görüş ve öneriler doğrultusunda geliştirilmiştir. Uzman görüşlerinin ardından, 41 maddeden 15'i havuzdan çıkarılmıştır. Deneme uygulaması öncesinde ölçek 26 maddeden oluşmuştur. Bu maddeler, beşli Likert ölçeği kullanılarak bir forma dönüştürülmüştür. Çalışmanın bulgular kısmında detaylı olarak sunulan analizler sonucunda, ölçekten 14 madde çıkarılmıştır. Sonuç olarak, ölçeğin son versiyonunda 12 madde kalmış ve bu maddeler iki ana boyutta gruplanmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 12, en yüksek puan ise 60'tır. Ölçekten alınan yüksek puanlar, bireylerin seks oyuncaklarına yönelik algılarının olumlu olduğunu gösterirken; düşük puanlar ise seks oyuncaklarına yönelik algıların olumsuz olduğunu göstermektedir.

2.4. Veri Analizi

Bu araştırmanın temel amacı, bireylerin seks oyuncaklarına yönelik algılarını belirlemek için kullanılabilecek bir ölçme aracı geliştirmektir. Araştırma verileri 10.03.2025 ve 01.04.2025 tarihleri arasında toplanmıştır. Birinci ve ikinci uygulamada ise araştırma verileri katılımcılardan Google'ın Google Forms uygulaması kullanılarak çevrimiçi veri toplama şeklinde elde edilmiştir. Katılımcılardan araştırma verileri toplanırken gönüllülük ilkesi göz önünde bulundurulmuş, söz konusu verilerin sadece bilimsel amaçlarla değerlendirileceği konusunda katılımcılara bilgi verilmiştir.

Ölçek geliştirme sürecinde izlenen adımlara uygun olarak ölçeğin yapısı ve güvenilirliği belirlenmelidir. Bu nedenle, IBM-SPSS 22 programına girilen veriler ile yapı geçerliğini

kanıtlamak için uygulanacak açımlayıcı faktör analizi öncesinde Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Küresellik testleri yapılmıştır. Bu testler, verilerin faktör analizine uygunluğu ve çok değişkenli normal dağılım hakkında bilgi sağlamaktadır. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda ortaya çıkan yapının doğrulanıp doğrulanmadığı, IBM-SPSS Amos 24 programı aracılığıyla uygulanan doğrulayıcı faktör analizi ile belirlenmiştir. Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sırasında elde edilen uyum indeksi değerlerinin kabul edilen düzeyde olup olmadığı test edilmiştir. Çalışmada geçerlik ispatlarının yanı sıra güvenilirliğe ilişkin ispatlar da elde edilmeye çalışılmıştır. Çeşitli güvenilirlik belirleme yöntemleri vardır. Bunlar arasında aralık tutarlılığı açısından güvenilirlik hakkında bilgi veren Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı kullanılmıştır. Ayrıca maddelerin ölçeğin güvenilirliğine olan katkısını incelemek amacıyla madde toplam korelasyonları hesaplanmıştır (Büyüköztürk, 2014; Özdamar, 2013).

3. BULGULAR

3.1. Seks Oyuncaklarına Yönelik Algılar Ölçeği'nin Psikometrik Özellikleri (Geçerlik ve Güvenirlik)

Davranış bilimlerinde ölçek geliştirme çalışmaları sırasında yapı geçerlik kanıtlarını ortaya koymak, faktör yapılarını keşfetmek veya daha önce ortaya çıkan yapıları doğrulamak amacıyla çok değişkenli istatistiksel yöntemlerden biri olan faktör analizi kullanılmaktadır (Nunnally ve Bernstein, 1994).

İlk olarak ölçeğin yapısını belirlemek amacıyla deneysel uygulamadan elde edilen veriler üzerinde açımlayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Bu analiz öncesinde ilk olarak Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Küresellik Testleri uygulanmış ve bu testte verilerin faktör analizine uygun olup olmadığı değerlendirilmiştir. Analiz sırasında ilgilenilen özelliğin (seks oyuncaklarına yönelik algılar) varyansının ne kadarının açıklanabildiği tespit edilmiştir (Büyüköztürk, 2014; Özdamar, 2013).

Faktör analizi öncesinde madde toplam korelasyonları incelenmiştir. Madde toplam korelasyonu 0,300'ün altında olan ve ölçeğe katkısı eksik olan maddeler ölçekten çıkarılmıştır (Özdamar, 2013). İzlenen bu yönteme göre toplam 14 madde ölçekten çıkarılmıştır. Kalan 12 madde için istatistiksel bilgiler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Açımlayıcı Faktör Analizi ve Güvenirlilik Analizi Sonuçları

	Madde Numarası	Madde Toplam Korelasyonu	Madde Yük Değerleri
Faktör 1 (Seks Oyuncaklarına Yönelik Algılar)	14. Seks oyuncakları, partnerimle aramdaki bağı güçlendirir.	.902	.898
	15. Seks oyuncakları, herkes tarafından kullanılabilir.	.898	.886
	16. Seks oyuncaklarını kullanmak, bağımlılık yapma riski taşır. (Ters madde)	.887	.880
	1. Seks oyuncakları hakkında konuşmak benim için rahatsız edicidir. (Ters madde)	.839	.830
	20. Seks oyuncakları, sağlıklı cinsel yaşamın bir parçasıdır.	.722	.699
	18. Seks oyuncakları, seksi daha heyecan verici hale getirir.	.695	.669
	28. Seks oyuncakları fiziksel acıya neden olur. (Ters madde)	.667	.657
	19. Seks oyuncakları, bedenimi daha iyi tanımama yardımcı olur.	.532	.497
Faktör 2 (Seks Oyuncaklarıyla İlgili Bilgi ve Merak)	39. Seks oyuncakları hakkında bilgi sahibi değilim. (Ters madde)	.639	.635
	36. Seks oyuncaklarını merak ediyorum.	.631	.610
	35. Seks oyuncaklarına dokunmayı isterim.	.587	.579
	31. Seks oyuncaklarının ne işe yaradığını biliyorum.	.563	.557
KMO = 0.872			
Bartlett Küresellik Testi (X^2) = 3014.727; sd=66, p<0.01			
Açıklanan Varyans = %53.854			

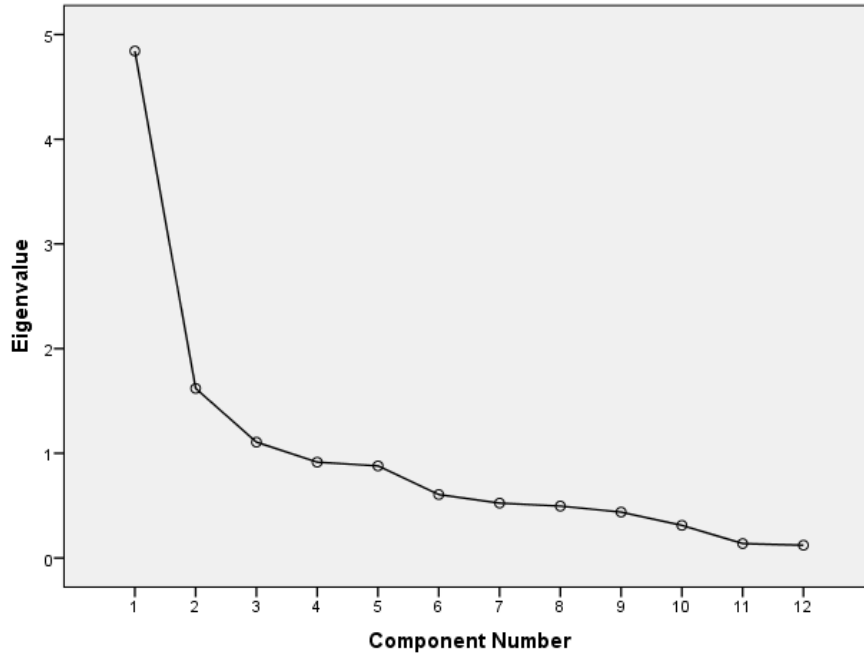
Tablo 1'de görüldüğü üzere KMO değeri 0.872 olarak belirlenmiştir. Bu değer 0.50'nin üzerinde olması verilerin faktör analizine uygun olduğunu göstermiştir. Bartlett Küresellik testi sonucu ise $X^2=3014.727$; sd=66 ($p<0.01$) şeklindedir. Bu test sonucunda elde edilen değer istatistiksel anlamlılığı faktör analizinin yapılabileceğini göstermektedir. Sonuç olarak, açımlayıcı faktör analizi bulguları, ölçekte kalan 12 maddenin madde toplam korelasyonlarının 0.563 ile 0.902 arasında değiştiğini ortaya koymaktadır. Açıklanan varyans değeri %53.854'tür. Bu değer, sosyal bilimler alanında ölçek geliştirme çalışmaları için kabul edilebilir düzeydedir.

SOYAÖ güvenirlilik düzeyi Cronbach Alpha katsayısıyla incelenmiştir. 12 madde, tek faktörlü bir ölçek gibi ve 2 faktör biçiminde ayrı ayrı güvenirlilik analizlerine tabii tutulmuştur (Tablo 2). İç tutarlılığın kanıtı olarak ölçekten elde edilen Cronbach Alpha güvenirlilik katsayısı değeri 0.82'dir. Güvenirlilik katsayısı için 0.70'in üzerindeki değerler yüksek güvenirlilik olarak kabul edilmekte (Özdamar, 2013) ve genel olarak yeterli görülmektedir (Büyüköztürk, 2014). Bu sonuçlardan yola çıkarak, Seks Oyuncaklarına Yönelik Algılar Ölçeği'nin yüksek güvenirlilik düzeyine sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 2. SOYAÖ Cronbach Alpha Düzeyi

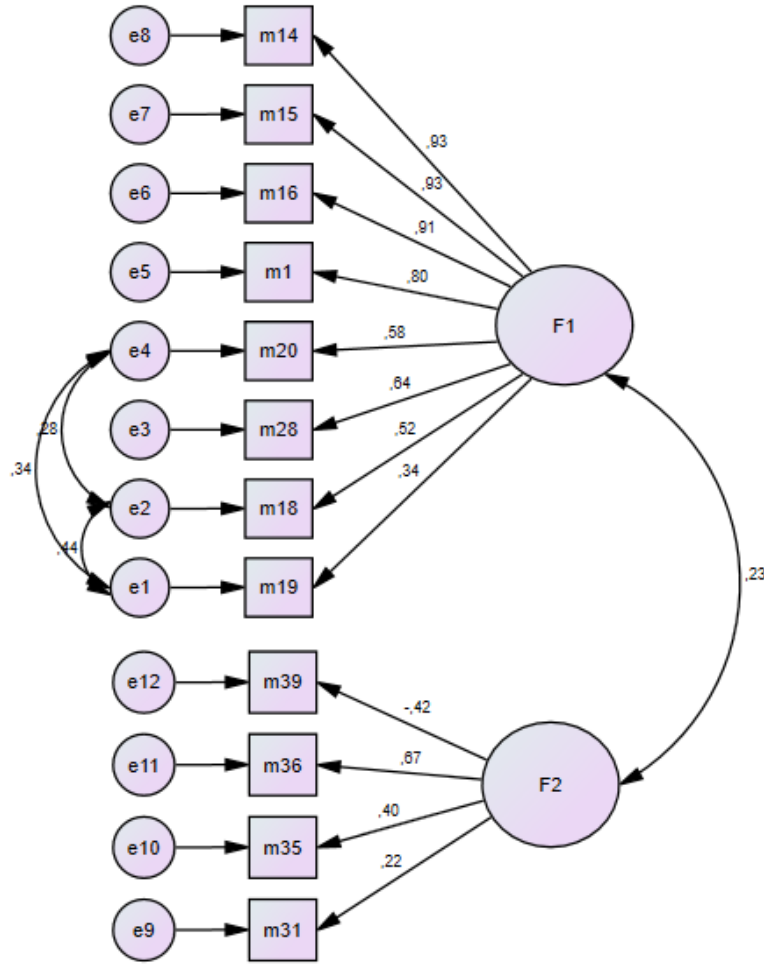
Ölçek ve Alt Faktörler	Cronbach Alpha
Seks Oyuncaklarına Yönelik Algılar Ölçeği Genel Toplam Puanı	0.820
Seks oyuncaklarına yönelik algılar	0.883
Seks oyuncaklarıyla ilgili bilgi ve merak	0.689

En yüksek varyansı açıklayan (%40.35) birinci faktörün özdeğeri 4.84, ikinci faktörün özdeğeri 1.62'dir. İki faktör birlikte ilgilenilen özelliğini (seks oyuncaklarına yönelik algılar) %53.85'ini açıklamaktadır. Veri analizi kısmında açıklandığı üzere bu değer literatürün kabul ettiği bir değerdir. Analizde Seks Oyuncaklarına Yönelik Algılar Ölçeği'ne ait elde edilen yamaç grafiği de iki faktörlü yapıyı doğrular niteliktedir (Şekil 1).

Şekil 1. AFA'da SOYAÖ Verilerinden Elde Edilen Yamaç Grafiği

Açımlayıcı faktör analizi sonuçlarına göre belirlenen Seks Oyuncaklarına Yönelik Algılar Ölçeği'nin yapısının doğrulanıp doğrulanmadığını belirlemek için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Analiz sonucunda ortaya çıkan model Şekil 2'de verilmiştir.

Şekil 2. Seks Oyuncaklarına Yönelik Algılar Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizi Modeli (Standartlaştırılmış Değerler).

Şekil 2 incelendiğinde DFA sonucunda elde edilen ki-kare ve serbestlik derecesi değerleri $\chi^2 = 169.42$, (sd=50, $p < .01$) olarak bulunmuştur. Elde edilen χ^2 /sd oranının 3'ün altında olması mükemmel bir uyumu göstermektedir (Jöreskog ve Sörbom, 1993; Kline, 2005; Sümer, 2000). Bu çalışmada, DFA (Doğrulayıcı Faktör Analizi) sonucunda belirlenen model ile elde edilen veriler arasındaki uyum oranı 3.38 olarak bulunmuştur. Bu değer, mükemmel uyum kriterinin biraz üzerinde olsa da modelin genel uyumunun kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermektedir. Ayrıca, diğer uyum indeksleri Tablo 3'te sunulmuş olup, modelin doğruluğunu değerlendiren daha fazla bilgi sağlamaktadır.

Tablo 3. DFA sonrası belirlenen uyum indeksi değerleri

χ^2	sd	χ^2/sd	RMSEA	AGFI	RMR	CFI	NFI	IFI
169.42	50	3.38	0.069	0.91	0.027	0.96	0.94	0.96

Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) için en yaygın kullanılan uyum indekslerinden biri, Kök Ortalama Kare Yaklaşım Hatası (RMSEA) değeridir. RMSEA'nin 0.05 ve daha düşük bir değeri, model ile veriler arasındaki uyumun mükemmel olduğunu gösterirken, 0.08'e kadar olan bir değer de kabul edilebilir olarak değerlendirilebilir. DFA'da yer alan Düzeltilmiş Uyum İyiliği İndeksi (AGFI) değerinin 0.80'in üzerinde olması, Kök Ortalama Kare Kalıntı (RMR) değerinin 0.10'dan yüksek olması, gerçek verilerle uyumlu kabul edilebilir bir modelin işaretleridir. Bunun yanı sıra, Comparative Fit Index (CFI), Normed Fit Index (NFI) ve Artımlı Uyum İndeksi (IFI) değerlerinin 0.95 ve üzerinde olması, modelin verilerle mükemmel uyum sağladığını göstermektedir. Bu indeksler, modelin uyumunun yüksek olduğunu ve verilerle güçlü bir ilişki kurduğunu ortaya koymaktadır (Anderson ve Gerbing, 1984; Bentler, 1990; Browne ve Cudeck, 1993; Çokluk ve ark., 2010; Hu ve Bentler, 1999; Sümer, 2000; Şimşek, 2007; Marsh ve ark., 1988; Vieira, 2011). DFA'nın temel amacı, daha önce belirlenmiş bir modelin elde edilen verilerle uyumluluk düzeyini belirlemektir (Sümbüloğlu ve Akdağ, 2009). Bu doğrultuda, DFA sonucunda elde edilen uyum indeksleri dikkate alındığında, Seks Oyuncaklarına Yönelik Algılar Ölçeği'nin iki boyutlu yapısının doğrulandığını ifade etmek mümkündür.

4. SONUÇ

Bu çalışmada, Seks Oyuncaklarına Yönelik Algılar Ölçeği'nin geliştirilmesi ve psikometrik özelliklerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. İlk olarak, ölçek 510 katılımcıdan oluşan birinci çalışma grubuna uygulanmış, ardından açımlayıcı faktör analizi ile iki faktörlü ve 12 maddelik bir final ölçeği belirlenmiştir. Bu iki faktörlü yapının doğruluğunu test etmek amacıyla, aynı ölçek 155 kişiden oluşan ikinci bir katılımcı grubuna uygulanarak doğrulamalı faktör analizi yapılmıştır. Sonuç olarak, bu doğrulamalı analiz de ölçeğin geçerliliğini desteklemiştir. Seks Oyuncaklarına Yönelik Algılar Ölçeği'nden elde edilen Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0.82 olarak tespit edilmiştir. Bu bulgular, Seks Oyuncaklarına Yönelik Algılar Ölçeği'nin (SOYAÖ) yüksek güvenirlik düzeyine sahip olduğunu göstermektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 12, en yüksek puan ise 60'tır. Ölçekten alınan yüksek puanlar, bireylerin seks oyuncaklarına yönelik algılarının olumlu olduğunu gösterirken; düşük puanlar ise seks oyuncaklarına yönelik algıların olumsuz olduğunu göstermektedir.

Geliştirilen maddelerin istenilen psikometrik özellikleri taşıması, Seks Oyuncaklarına Yönelik Algılar Ölçeği'nin yüksek güvenirlik ve geçerliliğe sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çalışma, ölçeğin Türkiye'de seks oyuncaklarına yönelik algıları incelemek için etkili bir araç olarak kullanılabileceğini göstermektedir. Ancak, bu çalışmanın sınırlamaları da bulunmaktadır. Ölçek geliştirme süreci, zaman alıcı ve emek yoğun bir çalışmadır, bu nedenle çoğu zaman sınırlı sayıda çalışma grubu ile gerçekleştirilir. Bu durum, geliştirilen ölçeğin psikometrik özelliklerinin (geçerlik ve güvenirlik kanıtı) yalnızca bu gruplar üzerinden elde edilen verilerle sınırlı olduğu anlamına gelmektedir. Bu nedenle, Seks Oyuncaklarına Yönelik Algılar Ölçeği'nin farklı gruplar üzerinde geçerliliği ve güvenirliği ile ilgili ek çalışmalar

yapılması önerilmektedir. Ayrıca, ölçeğin daha geniş ve farklı demografik gruplar üzerindeki geçerlik ve güvenirlik çalışmalarının yapılması, bu ölçeğin yaygın kullanımı için önemli bir adım olacaktır.

Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik kanıtlarının güçlendirilmesi için, farklı geçerlik türlerinin (örneğin, yapısal geçerlik, ölçüt bağımlı geçerlik) ve güvenirlik türlerinin (örneğin, iç tutarlılık, test-tekrar test güvenirliği) belirlenmesi önemlidir. Bunun yanı sıra, ölçeğin toplumsal cinsiyet, homofobi, bifobi, transfobi gibi diğer psikolojik ve sosyal değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi, bu ölçeğin daha kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesine yardımcı olabilir. Seks Oyuncaklarına Yönelik Algılar Ölçeği, farklı toplumlarda ve gruplarda daha geniş uygulama alanları bulabilir, bu sayede bireylerin cinsel sağlık ve toplumsal cinsiyetle ilgili farkındalıklarını artırabilir.

Bu bağlamda, bu ölçek yalnızca bireylerin seks oyuncaklarına yönelik algılarının daha iyi anlaşılmasına yardımcı olmakla kalmayabilir, aynı zamanda toplumsal cinsiyet eşitliği, cinsel sağlığı destekleyen eğitim programlarında da etkin bir şekilde kullanılabilir. Örneğin, farklı kültürel bağlamlarda yapılan araştırmalar, bu algıları daha derinlemesine inceleyerek toplumsal cinsiyet normları ve cinsel sağlık politikaları ile olan ilişkileri ortaya koyabilir. Gelecekteki çalışmalarda, Seks Oyuncaklarına Yönelik Algılar Ölçeği'nin başka alanlarla da entegre edilmesi, daha fazla geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılarak geniş bir kullanıcı kitlesine sunulması, bu alanda önemli bir katkı sağlayacaktır. Ayrıca, ölçeğin geliştirilmesi sırasında toplumsal cinsiyet ve cinsellik üzerine daha fazla veri toplanması, farklılıkları ortaya koymak açısından değerli olabilir.

KAYNAKLAR

- Acarer, E. (2014). *Yüzde yüz İstanbul: Tarih, mekan ve sırlar*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Anderson, J. C., Gerbing, D. W. (1984). The effect of sampling error on convergence, improper solutions, and goodness of fit indices for maximum likelihood confirmatory factor analysis. *Psychometrika*, 49, 155-73.
- Attwood, F. (2005). Fashion and passion: Marketing sex to women. *Sexualities*, 8(4), 392-406. doi:10.1177/1363460705056617
- Bentler P. M. (1990). Comparative fit indexes in structural models. *Psychological Bulletin*, 107(2), 238-246. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.107.2.238>
- Browne, M. W., Cudeck, R. (1989). Single sample cross-validation indexes for covariance structures. *Multivariate Behavioral Research*, (4)24, 445-55.
- Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Chatel, A. (2019). 7 Sex Toys for Queer Women & Nonbinary People That Make Pleasure More Accessible. <<https://www.bustle.com/p/7-sex-toys-for-queer-women-nonbinary-people-that-make-pleasure-more-accessible-17920312>>, (Access Date: 31.07.2023).

- Cohen, R. J., Swerdlik, M. E. (2013). *Psikolojik test ve değerlendirme, testler ve ölçmeye giriş* (Psychological testing and assessment, an introduction of test and measurement) (Çev. Ed. Ezel Tavşancıl). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Crewe, L., & Martin, A. (2017). Sex and the city: Branding, gender and the commodification of sex consumption in contemporary retailing. *Urban Studies*, 54(3), 582–599. doi:10.1177/0042098016659615
- Crocker, L., Algina, J. (1986). *Introduction to classical and modern test theory*. CBS College Publishers Company. USA.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik*. Ankara: Pegem Akademi.
- Daneback, K., Mansson, S. A., & Ross, M. W. (2011). Online sex shops: purchasing sexual merchandise on the Internet. *International Journal of Sexual Health*, 23(2), 102–110. doi:10.1080/19317611.2011.565112
- DeVellis, R. F. (2014). *Ölçek geliştirme, kuram ve uygulamalar* (Çev. Ed. Tarık Totan). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Döring, N., Poeschl, S. (2019). Experiences with diverse sex toys among German heterosexual adults: Findings from a national online survey. *The Journal of Sex Research*, 1-13. doi: 10.1080/00224499.2019.1578329
- Eaglin, A., Bardzell, S. (2011). Sex toys and designing for sexual wellness. *CHI '11 Extended Abstracts on Human Factors in Computing Systems*, 1837–1842. New York.
- Fahs, B., & Swank, E. (2013). Adventures with the "Plastic Man": Sex Toys, Compulsory Heterosexuality, and the Politics of Women's Sexual Pleasure. *Sexuality and Culture*, 17(4), 666-685. <https://doi.org/10.1007/s12119-013-9167-4>
- Goldstein, J. (2003). Contributions of play and toys to child development. *Toy Industries of Europe, Brussels*.
- Gould, S. J. (1995). Sexualized aspects of consumer behavior: an empirical investigation of consumer lovemaps. *Psychology & Marketing*, 12(5), 395–413. doi:10.1002/mar.4220120504
- Gould, S. J. (1992). A model of the scripting of consumer lovemaps: the consumer sexual behaviour sequence. *Advances in Consumer Research*, 19, 304–310.
- Gould, S. J. (1991). Toward a theory of sexuality and consumption: consumer lovemaps. *Advances in Consumer Research*, 18, 381–383.
- Hensel, D. J., Schick, V. R., Herbenick, D., Dodge, B. S., Reece, M., Sanders, S. A., & Fortenberry, J. D. (2015). Lifetime lubricant use among a nationally

- representative sample of lesbian- and bisexualidentified women in the United States. *The Journal of Sexual Medicine*, 12, 1257–1266. doi:10.1111/jsm.12873
- Herbenick, D., Reece, M., Sanders, S., Dodge, B., Ghassemi, A., & Fortenberry J. D. (2009). Prevalence and characteristics of vibrator use by women in the United States: results from a nationally representative study. *Journal of Sexual Medicine*, 6, 1857–1866. doi:10.1111/j.1743-6109.2009.01318.x
- Hu, L. T., Bentler, P. M. (1999). Cut off criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, (6)1, 1-55.
- Jarvinen, E. (2017). Predicting Consumers' Purchase Intentions For Sex Toys: An Application of The Theory of Planned Behavior (*Master's Thesis*). University of Turku, Finland.
- Jing, S., Lay, A., Weis, L., Furnham, A. (2017). Attitudes toward, and use of, vibrators in China. *Journal of Sex and Marital Therapy* 44 (1), 1-15. doi: 10.1080/0092623X.2017.1321600
- Jöreskog, K. G., Sörbom, D. (1993). *Lisrel 8: Structural equation modeling with the simplis command language*. Hillsdale: Erlbaum Associates Publishers.
- Kent, T., Brown, R. B. (2006) Erotic retailing in the UK (1963-2003). *Journal of Management History*, 12(2), 199–211.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: The Guilford Press.
- Kontula, O. (2009). *Between sexual desire and reality: the evolution of sex in Finland*. The Family Federation of Finland, The Population Research Institute (D49), Helsinki.
- Marsh, H. W., Balla, J. R., McDonald, R. P. (1988). Goodness-of-fit indices in confirmatory factor analysis: The effect of sample size. *Psychological Bulletin*, (103)3, 391-410.
- Martin, A. (2016). Plastic fantastic? Problematising post-feminism in erotic retailing in England. *Gender, Place & Culture*, 23(10), 1420–1431. doi:10.1080/0966369X.2016.1204994
- Maslow, A. (1970) *Motivation and personality*. New York: Harper & Row.
- Nunnally, J. C., Bernstein, I. H. (1994). *Psychometric theory* (Third Edition). NY: McGraw-Hill, Inc.
- Özdamar, K. (2013). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi* (9. Baskı). Eskişehir: Nisan Kitabevi.

- Reece, M., Herbenick, D., Sanders, S., Dodge, B., Ghassemi, A., & Fortenberry, J. D. (2009). Prevalence and characteristics of vibrator use by men in the United States. *Journal of Sexual Medicine*, 6 (7), 1867-1874. doi:10.1111/j.1743-6109.2009.01290.x
- Richters, J., Visser, R. O., De, Badcock, P. B., Smith, A. M. A., Rissel, C. E., Simpson, J. M., & Grulich, A. E. (2014). Masturbation, paying for sex, and other sexual activities: The Second Australian study of health and relationships. *Sexual Health*, 11, 461–471. doi:10.1071/SH14116
- Rosenberger, J. G., Schick, V. R., Herbenick, D., Novak, D. S., & Reece, M. (2012). Sex toy use by gay and bisexual men in the United States. *Archives of Sexual Behavior*, 41, 449–458. doi:10.1007/s10508-010-9716-y
- Sadler, G. R., Lee, H. C., Lim, R. S., & Fullerton, J. (2010). Recruitment of hard-to-reach population subgroups via adaptations of the snowball sampling strategy. *Nursing & health sciences*, 12(3), 369–374. <https://doi.org/10.1111/j.1442-2018.2010.00541.x>
- Smith, C. (2007). Designed for pleasure: style, indulgence and accessorized sex. *European Journal of Cultural Studies*, 10(2), 167–184. doi:10.1177/1367549407075901
- Sümbüloğlu, K., Akdağ, B. (2009). *İleri biyoistatistiksel yöntemler* (Birinci Baskı). Ankara: Hatipoğlu.
- Sümer, N. (2000). Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, (3)6, 49-73.
- Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş: Temel ilkeler ve LISREL uygulamaları*. İstanbul: Ekinoks Yayınları.
- Talvio, P. (2011). *Häpeän tunteet kulutuksessa*. Helsinki: Aalto-university.
- Walther, L., & Schouten, J. W. (2016). Next stop, pleasure town: identity transformation and women's erotic consumption. *Journal of Business Research*, 69(1), 273–283. doi:10.1016/j.jbusres.2015.07.040
- Wood, R. (2015). Sexual consumption within sexual labour: Producing and consuming erotic texts and sexual commodities. *Porn Studies*, 2(2/3), 250–262. doi:10.1080/23268743.2015.1051308
- Vieira, A. L. (2011). *Preparation of the analysis. Interactive LISREL in practice* (First Edition). London: Springer.